

SZAKDOLGOZAT

Mudriné Bódi Edit

**Tanulásban akadályozottak pedagógiája – pszichopedagógia
szakirány**

Kaposvár

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

**Tanulásban akadályozottak pedagógiája –
pszichopedagógia szakirány**

Fogyatékkal élők sportja

Belső konzulens: **Tóth-Szerecz Ágnes**
Tanársegéd

Készítette: **Mudriné Bódi Edit**

Levelező tagozat
Gyógypedagógiai Intézet

Kaposvár
2023

Tartalomjegyzék

Mottó.....	1.old.
1.Bevezetés.....	2.old.
2.Definíciók, fogalom magyarázat.....	3.old.
2.1 Fogyatékoság.....	3.old.
2.2 Intellektuális képességzavar.....	5.old.
2.3 Mozgásfejlődés.....	7.old.
2.4 Az értelmileg akadályozott személyek mozgásfejlődése.....	9.old
2.5 Tanulásban akadályozott gyermekek mozgásfejlődése.....	12.old.
3. Értelmileg akadályozott személyek és a sport.....	12.old.
4. Kutatási módszer.....	14.old.
4.1 Az esettanulmány főbb tartalmi egységei.....	15.old.
4.2 Félig strukturált interjú.....	16.old.
5.Eredmények és értékelésük.....	17.old.
5.1 Két esettanulmány a fogyatékkal élő személyek sport tevékenységéről.....	17.old.
5.2 Első esettanulmány: Z esete.....	17.old.
5.3 Második esettanulmány: B esete.....	23.old.
6.Az eredmények összegzése.....	27.old.
6.2Az interjúk elemzése, következtetések.....	29.old.
Irodalomjegyzék.....	32.old.
Absztrakt.....	35.old.
Ábrák jegyzéke.....	36.old.
Mellékletek.....	37.old.

„A lehetetlen csupán egy nagy szó, amellyel a kis emberek dobálóznak, mert számukra könnyebb ez készen kapott világban élni, mint felfedezni magukban az erőt a változtatásra. A lehetetlen nem tény. Hanem vélemény. A lehetetlen nem kinyilvánítás. Hanem kihívás. A lehetetlen lehetőség. A lehetetlen múltó pillanat. A lehetetlen nem létezik.”

Muhammed Ali

1.Bevezetés

Nem egyszerű feladat, ha szeretném néhány mondatban meghatározni témaválasztásom okát, azt, hogy miért is foglalkoztat a fogyatékkal élő személyek sportja. Talán az első lépések saját gyerekkoromra vezethetők vissza. Egy vidéki kistelepülésen nőttem fel. A sport mindig is szerves részét képezte az életemnek. Sohasem fordult meg a fejemben, hogy élsportoló legyek, de a mozgás, a közös élmények sportoló társaimmal, mindig felfrissülést hoztak nem csak a testem, de a lelkem számára is.

„A sport a test útján nyitja meg a lelket.” (Szent-Györgyi Albert).

Segített átlendülni a nehéz időszakokon, feldolgozni a felmerülő problémákat. Egy vidéki kisváros a sportolási lehetőségek szempontjából sem a lehetőségek tárháza. Bizonyos sportágak csak a tőlünk távol eső nagyobb városban voltak elérhetőek, így nem csak napi több órás utazást, de nagy szervezést is igényelt volna az edzéseken való részvétel. Mivel nem voltak nagyra törő sportolói ambícióim, és a sportot a mozgás öröméért választottam életem szerves részének, így szülővárosomban választottam az adott lehetőségek közül és futni kezdtem. Ez az egyéni sport lehetőséget nyitott számomra nem csak arra, hogy az edzések során a fizikai állóképességem növeljem, de arra is, hogy futás közben magamra koncentrálni elmerüljek saját gondolataiban. Középiskolai tanulmányaimat egy nagyvárosban folytattam. Ekkor szembesültem azzal, hogy valójában milyen különbségek vannak a sportolási lehetőségek terén egy nagyvárosi és egy kis faluban élő gyermek életében. A futás ekkorra már olyan fontos volt számomra, hogy nem szerettem volna lemondani róla, így felkerestem egy egyesületet és folytattam az edzéseket. A főiskola elvégzése után Budapestre költöztem és egy gyógypedagógiai intézményben kezdtem el dolgozni, nevelőtanárként, majd szakoktatóként. Munkám során lehetőségem nyílt arra, hogy megfigyeljem a fogyatékkal élő személyek sportolási lehetőségeit és életükre gyakorolt hatását. Megfigyelhető, hogy a mozgás az ő életükben is fontos szerepet tölt be és a sportnak alapvetően ugyanolyan szerepe van, mint a mi életünkben. Ugyanakkor fontos szerepet

tölthet be a társadalmi integrációs folyamatokban.

Dolgozatomban szeretném ismertetni a sport hatását a fogyatékkal élő emberekre. Kutatási módszerként az esettanulmányt, illetve a félig strukturált interjút választottam. A sport az élet ajándéka. Dolgozatommal, nem az elérhető érmek számára szeretném felhívni a figyelmet, sokkal inkább arra, hogy azok a fogyatékkal élő személyek, akik sportolnak, teljesebb és boldogabb életet élnek, mint azon sorstársaik, akik nem sportolnak. A rendszeresen végzett sport emberi kapcsolatokat, közösséget, célokat hoz létre, amelyek nagyon sokat adnak hozzá a mindennapi élethez.

„A sport nemcsak testnevelés, hanem a léleknek is az egyik legerőteljesebb nevelő eszköze.”

(Szent-Györgyi Albert)

2. Definíciók, fogalommagyarázat

Szakedolgozatomban a fogyatékkal élő személyek, ezen belül intellektuális képességzavarral élők sportolási lehetőségeivel foglalkozom, így az ehhez kapcsolódó fogalmak és terminológiák tisztázása és ismertetése ezen fejezet célja.

2.1. Fogyatékoság

A Larousse Enciklopédiában a következő meghatározás olvasható a fogyatékos kifejezést keresve:

„Hiányos, nem teljes. Aki valamely képességét illetően (látás, hallás, mozgás, értelem, stb.) maradandó rendellenességben, hiányban szenved. Szellemi vagy értelmi

fogyatékos: gyengeelméjű.” (Magyar Larousse Enciklopédia 708.old.)

Az ide vonatkozó törvényekben a következő megfogalmazással találkozhatunk:
„fogyatékos személy: az, aki érzékszervi-így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során”. (1998. évi XXVI. törvény)

Gordosné dr. Szabó Anna a következőket írja a Bevezetés a Gyógypedagógiába című 1995-ben kiadott jegyzetében. „A „fogyatékosok” gyűjtőfogalom azonban mindenképp jogosan vitatott, és nem véletlen, hogy a modern nemzetközi szakirodalomban -mint láttuk-nem használják. A fogyatékoság ui. eredetét tekintve orvosi fogalom, mint ilyen, valamilyen betegség lezajlása után fennmaradt, orvosi eljárásokkal már nem befolyásolható kóros állapotot jelent. A gyógypedagógia tevékenységi körébe tartozás megjelölésére valóban nem adekvát, túl tág fogalom, és egyben túl szűk is.” (Gordosné dr. Szabó Anna: Bevezetés a Gyógypedagógiába Főiskolai jegyzet 1995. 86.old)

Felkértem néhány embert is, hogy definiálja a fogyatékoság kifejezést.

„Testileg, szellemileg visszamaradott.”

„Testi, szellemi korlátozottság.”

„Valamilyen betegség folytán nem teljes ember.”

Megfigyelhető, hogy a meghatározások alkalmával, mindig valaminek a hiányára helyezték a hangsúlyt. Tényleg annyit jelent fogyatékkal élni, hogy valaminek a hiányában szenvedünk?

Szerettem volna megtudni, hogy hasonló megfogalmazással találkozhatom abban az esetben is, ha egy érintett, jelen esetben egy siket ember véleményét kérdezzük meg erről a kérdésről. A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Cselekvési programja adta meg kérdésekre a választ.

„A hagyományos társadalomban a siket ember fogalma főleg azokra a hiányosságokra helyez hangsúlyt, amelyek megkülönböztetnek egy siket embert egy halló embertől. Nyilvánvalóan szembetűnő a hallás és a gördülékeny beszéd hiánya. Ez olyan szociokulturális állapot, amelynek- halló személyt választva modellnek- célja a siket ember „meggyógyítása”, a siket embertől elvárják, hogy jobb hallásra és jobb beszédre

törekedjen. Ezzel a nézőponttal szemben állnak a siketek, ők arra helyezik a hangsúlyt, hogy mi van a siket embernek, nem pedig arra, hogy mi van nincs. Ez a megközelítés az antropológiai nézőpont, amely a siket közösség életrevalóságát, a siket emberek tapasztalatait és problémáik megoldásának módjait próbálja megfogalmazni. Egy siket közösség tipikusan jelnyelvet használ, és ez teszi etnikummá, nyelvi, kulturális kisebbséggé. A közösséget a nyelv, nem pedig a hallásvesztés orvosi minősítése tartja össze. A siket kultúra egy életforma; élettapasztalatot ad a siket személynek, és segít kihasználni a vizuális szférát; a kultúrán keresztül keresnek megoldásokat a siketszokásokon, értékeken és hagyományokon alapuló problémákra.” (Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége: Cselekvési Program 1996.)

A különbség szembetűnő a vélemények között. Azok nézete, akik leginkább illetékesek ebben a kérdésben, hiszen önmaguk is fogyatékosággal élnek, ha megkérdezzük őket magukról, nem hiányosságait, hanem értékeit hangsúlyozzák.

Az FNO, azaz a funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása szerint

„A fogyatékoság a testi funkciókat, testi struktúrákat, tevékenységeket és részvételt felölelő gyűjtőfogalom. A kóros egészségi állapottal rendelkező egyén és kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás negatív oldalait jelöli.” (FNO- a funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása, 2004 p.18.)

Az FNO meghatározása alapján, a fogyatékoság és az azzal összefüggő tényezők ábrája az egészségügyi világszervezet új felfogásában az FNO alkotóelemeinek kölcsönhatásait, ezáltal egy személy funkcióképességét mutatja be egy specifikus rész tartományban. Ezek az alkotóelemek között dinamikus az interakció, egymást módosíthatják, kölcsönös köztük az egymásra hatás. (FNO- A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása, 2004)
(Kullmann- Kun 2016.73.)

2.2 Intellektuális képességzavar

„Legalapvetőbb jellemzője az értelmi funkciók elsődleges sérülése.” (Gordosné 1995)

Az elmúlt évszázadokban az értelmi fogyatékos fogalmának meghatározása számtalanszor változott. Az olyan kifejezések, mint imbecillitás, debilitás vagy értelmi sérültség már idejét múltak. Az orvosi modellben való gondolkodást tükrözi a BNO (Betegségek Nemzetközi Osztályozása) meghatározása is, mely az értelmi fogyatékos helyett a mentális retardáció terminust használja.

Lányiné 1996-os írásában, arról olvashatunk, hogy az értelmileg akadályozott személyekről általánosan elmondható, hogy a fő vonások a pszichés fejlődésben lemaradáshoz vezethetők vissza. Ez hatással van a személyiség fejlődésére, valamint magára a személyiségre is, melynek következtében megváltozhat a társadalmi befogadás és a fogyatékkal élő személy társadalmi szerepvállalása is. Mindezek kihatnak az adott személy mindennapi életére, lehetőségeire, tevékenységére, ezáltal beszűkítve mozgásterét az élet több területén. (Lányiné 1996)

Illésné meghatározása szerint az értelmi fogyatékos egy átfogó fogalom, mindazokra a különböző súlyossági állapotokra, amelyekre mindenekelőtt az intellektus károsodása jellemző. A meghatározás feltételei a

- a korai életszakaszban szerzett vagy veleszületett sérülés
- irreverzibilis állapot
- funkciózavar
- az állapot az érintett egész személyiségére hatással van. (Lányiné, 2009)

Lányiné Engelmayer Ágnesre hivatkozva, 2013-ban megjelent disszertációjában, az intellektuális képességzavar megfogalmazást használja. Az intellektuális képességzavar három alappilléren nyugszik

-az intellektuális képességzavar korai életkorban jelentkezik

-az érintett intellektuális működése normál övezet alatti

-képességeire adaptív működés, a személyes és szociális önállóság szintjén deficit jellemző. (Csákvári, 2013)

Sokáig az értelmi fogyatékos emberek csoportját három fő kategóriára osztották:

-enyhe értelmi fogyatékos

-középsúlyosan értelmi fogyatékos

-súlyosan értelmi fogyatékos.

Jelenleg már két nagy alcsoportra oszthatjuk az érintett személyeket

- tanulásban akadályozottak
- értelmileg akadályozottak csoportjára

A tanulásban akadályoztatottságot Mesterházi Zsuzsanna 1998-as írásában a következőképpen határozta meg, a tanulásban akadályozottak csoportjába tartoznak azok a gyermekek, akik az idegrendszer biológiai és vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképességei, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó tanulási nehézségeket, tanulási képesség zavart mutatnak.” (Mesterházi Zsuzsanna, Gyógypedagógiai Szemle 199 old.)

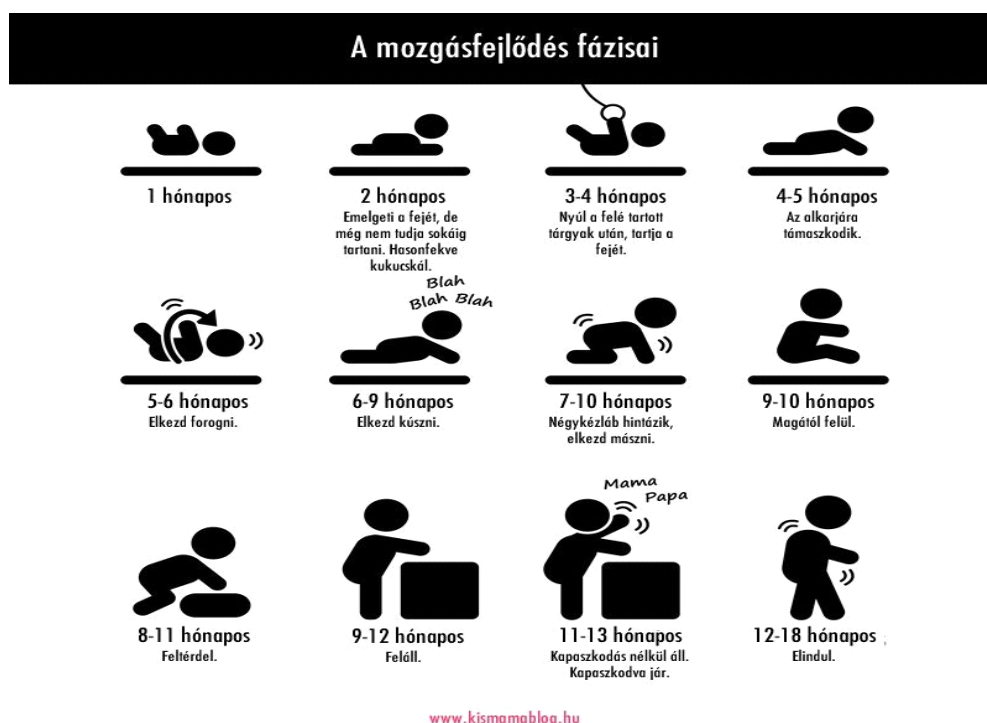
Az FNO azaz a funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozásának fogyatékoság-meghatározása, abból a szempontból kiemelendő, mert megjelenik benne a „részvétel”, azaz a participáció. Az FNO szemlélteti, hogy a versenysportban, vagy az integrációs törekvésű egyesített sporton keresztül a személyek aktív részvételt tanúsítanak, így hatással vannak környezetünkre és a társadalomra. „A fogyatékoság a testi funkciókat, testi struktúrákat, tevékenységeket és részvételt felölelő gyűjtőfogalom. A kóros egészségi állapottal rendelkező egyén és kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás negatív oldalait jelöli.” (FNO 2004. 18)

2.3. Mozgásfejlődés

A mozgásfejlődés hatással van a személyiség alakulására. A korai életszakaszban a gyermek egyik legaktívabb kapcsolattartó eszköze. Miközben egyre érettebbek

leszünk, megtanuljuk elsajátítani a kontrollt saját testünk felett, tájékozódni a térben, így egyre bonyolultabb és összetettebb mozgásokra leszünk képesek.

A különböző mozgásformákat és mozgásmintákat különböző életkorokban sajátítjuk el. Ezért is fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó szakembereknek ismerniük kell ezeket a mérföldköveket. Tisztában kell lenniük azzal, hogy mely mozgásfejlődési szakaszhoz, hogyan tud eljutni a személy. (Király-Szakály,2011)

1. ábra: Mozcásfejlődés

Forrás: www.kismamablog.hu

„A mozgásfejlődés tehát átfogja az ember sokrétű mozgásformáinak és mozgás készségeinek-kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás, ütés, rúgás, ízületi mozgékony-ság-egyéni fejlődését valamint a kondicionális képességek- erő, gyorsaság, állóképesség- illetve a koordinációs képességek-téri tájékozódó, mozgásátállító, ritmus egyensúlyozó képességek stb.-kialakulását.” (Farmosi,1990. 95.old)

A 2007-ben megjelent kötetben Farmosi a fejlődés és a növekedés fogalmakkal definiálja a mozgásfejlődést. Eszerint „a növekedésen a szervezetbe bekövetkező mennyiségi változásokat értjük...”,a fejlődés viszont minőségi változások sora,

amelyet a mennyiségi változások készítenek elő.” (Farmosi- Gaál, 2007.19)

A mozgásfejlődés leginkább elfogadottabb definícióját Roth a következőképpen fogalmazta meg. „Motorikus fejlődés vizsgálatához a térben és időben megfigyelhető emberi mozgások szabályozási és funkciói folyamatai tartoznak” (Farmosi 2011, 19).

A mozgásfejlődésre különböző tényezők is kifejtik hatásukat. Ilyenek például a környezeti, biológiai és az egyén genetikailag kódolt adottságai. A szegmensek között szoros kapcsolat áll fenn. Az individuum örökletes összetevői, a felépítési sajátosságok valamint csecsemőkori reflexek és mozgásminták a biológiai feltételek csoportjába tartoznak. Fontosak továbbá a környezeti feltételek is, mint például az a természeti közeg, amelyben a személy él, a mozgás tapasztalat, a mozgásingerek és az ezekre kapott válasz, továbbá a szociális körülmények. Ezek közül a korai életszakaszban kimagaslóan nagy hangsúlyt kap a mozgás tapasztalat. (Virányi 2013).

Nagyon sok, a mozgásfejlődéssel kapcsolatos teória született az elmúlt évszázad óta.

2.4. Az értelmileg akadályozott személyek mozgásfejlődése

Ahogy a fejlődés többi területén, így az értelmi fogyatékos gyermekek esetén, mozgásfejlődésükre is jellemző az eltérő vagy megkésett és elhúzódó fejlődésment. Mozcásfejlődésük vizsgálatakor elengedhetetlen szempont, hogy figyelembe vegyük a külső és belső tényezőket. Hiszen értelmileg akadályozott gyermekeknél előfordulhatnak különböző testi anomáliák, kóros testtartás, deformitások stb. Ezek hatással lehetnek a mozgásfejlődésre. Fazekas véleménye szerint a mozgásbeli tünetek hátterében az idegrendszer sérülése áll, amely hatással van a fejlődésmentre. (Fazekas, 1984) a mozgásért felelős területek is érintettek lehetnek az idegrendszeri sérülés következtében. Jellemző tünetek:

- Széles alapú, nehézkes járás, a járó-mozgás harmóniájának hiánya
- Járas közben a lábak, karok együttmozgása nem természetes
- A futás nehézkes, lassú, ügyetlen, gyakori az idő előtti kifáradás.

-A mozgásos teljesítményben gyengébbek, a gyorsaság, erő, kitartás is.

-Az általános ügyességi feladatokban a téri tájékozódás, figyelem, emlékezet és egyéb kognitív képességek zavara miatt nem sikeresek. (Csávás, 1992)

Az idegrendszer sérülésének következményeképpen a mozgásban is megjelenő tünetek alakulnak ki. Ez egyénenként eltérő lehet.

A gyermekek mozgására általánosságba véve jellemző

-Elnyújtott mozgásfejlődés

-infantilis mozgáskészség

-ritmika és dinamika szegénysége

-pontatlan, megkésett reakció

-testtartás és járás eltérései (Simon Gáborné, 1989 p.114.)

Fontos, hogy az értelmileg akadályozott személyek bármilyen mozgásos tevékenysége előtt, legyen ez mozgásfejlesztés vagy sportolás, feltárjuk az egyén képességeit, mozgáskoordinációját, kondícióját, ügyességét, mentális állapotát, kommunikációs szintjét, izmainak állapotát, csontjainak állapotát, a különböző rendellenességeket és az adott személy mozgásigényét is (Payne, 1999.). Minden egyes személy, eltérő funkciókkal és mozgás mintával rendelkezik. Lényeges, a mentális állapot is, hiszen ez nagyban befolyásolhatja a tevékenységet. Minden esetben a normális fejlődési görbét kell figyelembe venni. Ez alapján kell jellemezni a személy motoros képességét, azt hogy hol tart. A részletes felmérés után kell meghatározni a személy fejlesztési tervét, mozgásos tevékenységét és sportolási lehetőségeit. Nagyon fontos, hogy ez egy közös feladat a személlyel együtt, hiszen az a legfontosabb, hogy a személy élvezhesse a mozgás örömét és megérezze, ennek fejlesztő hatását (Hatos, 2008).

Minden esetben figyelembe kell venni a genetikai, vagy környezeti okokat és az ezekből adódó károsodásokat, hiszen sok esetben ezek is befolyással lehetnek a személymozgásos tevékenységére, valamint sportolási lehetőségeire. (Pueschel,1996). Értelmileg akadályozott személyeknél előfordul, hogy megjelennek különböző

szomatikus elváltozások is. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy minden értelmileg akadályozott személy mozgássérült, hanem azt, hogy e tényező miatt is befolyásolt a mozgásfejlődésük és a motoros funkciójuk is (Barthel, 2005).

Értelmileg akadályozott személyek esetén a motoros képességek fejlődése jelentősen a tipikusan fejlődő populáció átlaga alatt marad. Ennek számos oka lehet. Megfigyelhető, hogy az értelmileg akadályozott személyek mozgásai gyakorta visszamaradottak, darabosak, diszharmonikusak. A mozgás kivitelezése lassabb, sokszor nem célzottan mennek végbe a nagy – és finommozgásaik, előfordul, hogy mozgásuk, felesleg, az adott mozgáshoz nem tartozó elemet is tartalmaz. Tempójuk lassabb. Sokszor hiányos a mozgás repertoárjuk, nem tartalmaz annyi elemet, mint a tipikusan fejlődő személyeknél (Barthel, 2005). Motorikus képességeik visszamaradottak vagy zavartak. Testsémájuk és testtudatuk is zavart lehet (Hatos, 2008). A darabos, diszharmonikus mozgások, illetve a rossz erőadagolások hátterében a tér és idő észlelésének gyengesége is szerepet játszik, mint a gyorsaság, tempóváltások hiányossága, a nem megfelelő ritmika. A pontatlanságok nem mindig veleszületettek. (Hatos, 2008). Gyakori, hogy az új mozgásformákat nehezen tudják beépíteni a már megtanultak közé. A változás megzavarhatja a személyt, új eszköz alkalmazása, vagy a más irányban való haladás. (Hatos, 2008).

Barthel 2005 ös írásában öt pontba szedve írja le, melyek azok a rendellenes mozgások, amelyek megjelenhetnek az értelmileg akadályozott személyeknél.

Rendellenesen előforduló mozgások:

1. Szomatikus eltérések
2. Testséma zavarok
3. Szenzomotoros koordinációs zavarok
4. Dinamikai hiányosságok, pontatlanságok
5. A mentális kontroll hiánya

Nem a pszichés gátoltság vagy a fizikai megvalósítás okozza a nehézséget, hanem a kognitív területek érintettségének következménye a mentális kontroll hiánya, zavara, mely során az egyénnek a feladat megértése, az információk feldolgozása. (Barthel, 2005) Az értelmileg akadályozott gyermekek specifikus mozgásos sajátosságai közé sorolhatóak a szomatikus aránytalanságok (fej, törzs, végtagok eltérései), az izomzat rendellenes tónusa (spasztikus, hipotón), az eltérő ízületi formák. A gyermekek testséma zavara, kihathat a téri tájékozódásra,

okozhat túlmozgásokat vagy együttmozgásokat, megjelenhetnek a gyakori mozgáskoordinációs zavarok. (Barthel, 2005)

2.5 Tanulásban akadályozott gyermekek mozgásfejlődése

Tanulásban akadályozott személyeknél éppen olyan komplex, összefüggő képként kell kezelni a fejlődést, és az összes képességet, amelyek összefüggésben állnak a mozgásos képességekkel. A problémák a motoros funkciókban, mint tervezés, vagy végrehajtás területén jelentkezhetnek a tanulásban akadályozott gyermekeknél. A nem megfelelő testséma, a laterális nehézségek következményeivel találkozhatunk.

Találkozhatunk az izomtónus zavarával, testtartási-, állási-, egyensúlyi reakciók zavarával, kompenzációs válaszreakciók, mozgáskoordináció, valamint a finommotorika zavarával is.

Összefoglalva a tanulásban akadályozott tanulóknál a mozgásfejlődési eltérések fő okai, a kivitelezés-végrehajtás nehezítettsége áll. Ezen gyermekeknél nehezíthetik a mozgásfejlődést a szociális- emocionális képességek zavarai, mint a féktelenség vagy a szorongás, motivátlanság, amelyek fontos szerepet játszanak a kifáradásban, eltérő munkatempóban, nem megfelelő énkép kialakulásában. (Gaál, 2000)

3.Értelmileg akadályozott személyek és a sport

A sport kitűnő színteret biztosít a kiemelkedésre, az egymás megismerésére és a bizonyításra. Teret nyit nem csak az egészséges, hanem a fogyatékkal élők számára is, hozzájárulva, fizikai, szellemi és szociális fejlődésükhöz is, ezáltal elősegítve társadalmi beilleszkedésüket. A fogyatékkal élők sportja napjainkban, már nem csupán a szabadidős tevékenységek szintjén jelenik meg, jól szervezett klubokban végezhetik

tevékenységüket, jól felkészült segítő szakemberek irányítása mellett. Nemzetközi versenyeken mutathatják meg tudásukat.

A Nemzetközi versenyek közül kiemelkedő a Speciális Olimpia, illetve a Paralimpia.

1968-ban Eunice Kennedy Shriver hozta létre a Speciális Olimpiai mozgalmat. Napjainkban hozzávetőlegesen 150 ország tartozik tagjai közé, ezáltal lehetőséget nyújtva mintegy másfél millió értelmileg sérült ember számára a sportolásra, illetve versenyzésre. 1989-ben a Magyar Speciális Olimpiai Bizottság is csatlakozott a szervezethez. A hazánkban működő szervezet mintegy, két-három ezer intellektuális képességzavarral küzdő személy számára biztosít versenyzési lehetőséget. A résztvevők a Speciális Olimpián, hasonlóan az Olimpiai Játékokhoz bár más szabályrendszerrel megtalálhatóak például a következő sportágak, mint atlétika, úszás, asztalitenisz, kosárlabda stb.. A szabályok kialakításában fontos szerepet játszik, hogy a versenyen résztvevők egyenlő esélyekkel indulhassanak. Rendkívül nagy hatást gyakorol a résztvevők pozitív személyiség fejlődésére.

„A speciális olimpiai mozgalom küldetésének tekint, hogy egész éven át sportoktatást és versenyeket biztosítson- az olimpiai sportágak változatosságával- minden értelmi fogyatékos gyermek és felnőtt részére, folyamatosan megadva ezzel a lehetőséget arra, hogy fejlesszék fizikai erőnlétüket, bizonyítsák bátorságukat. A mozgalom célja, hogy az értelmi fogyatékosoknak örömet szerezzen, s közös élményeket nyújtson a családtagokkal, nevelőkkel, a Speciális Olimpia más sportolóival és a társadalommal együtt.., (Special Olympics Hungary, 1988)

A Paralimpiai Mozgalom gyökerei 1948-ra tehetők. Ebben az évben rendeztek először kerekesszékes íjász versenyt az angol Stoke Mandevillben, a gerencsérül hadirokkantakat ápoló kórházban. Gyorsan növekedni kezdett a tagság köre, melyhez más fogyatékossgal élők is csatlakoztak. Ezzel együtt bővülni kezdett a sportágak köre is. Ma a Paralimpiai Játékok programjában a következő sportágak szerepelnek: asztalitenisz, atlétika, úszás, rögbi, erőemelés, kerekesszékes tenisz, kosárlabda, röplabda, lovaglás, boccia, kerékpározás, vívás, csörgőlabda, judo, lövészet, íjászat, labdarúgás, vitorlázás. A Paralimpiai játékokra négyévente kerül sor az Olimpiai Játékokat követően, ugyanazon a helyszínen. Először 1976- ban vettek részt a

Torontóban megrendelésre került Paralimpiai Játékokon magyar versenyzők is.

(<https://prezi.com/gvu-w4-dw78t/-paraport-torteenete-a-kezdetektol-napjinkig/>)

A sport olyan tevékenység, amely számos készség és képesség fejlesztésére szolgál. Értelmileg akadályozott személyek esetén szolgálhat a fejlesztő munka eszközeként vagy motivációt adhat. Általa erősödnek a szociális kapcsolatok, fejlődik a kitartás, az önbizalom és önértékelés és siker élményben lesz részük a sportolóknak. Az értelmi fogyatékos személyek sportja mindemellett nem csak az érintett személyre, de környezetére is nagy hatást gyakorol, elősegítve a társadalmi előítéletek leküzdését, az integrációt és az esélyegyenlőséget.

Hazánkban egyre több lehetősége adódik az értelmi fogyatékos személyeknek az iskolai, intézményi keretek között, illetve társadalmi és közhasznú szervezetek, szervezésében szabadidős sport tevékenységekben részt venni. Ilyen szervezetek például a Fogyatékosok Országos Diák- és Szabadidősport Szövetsége, a Magyar Paraspport Szövetség, valamint a Magyar Speciális Olimpiai Szövetség. „Az értelmi fogyatékos gyermekek a tevékenységen, illetve a mozgáson keresztül könnyebben megközelíthetők, mert a motorium területén- a kognitív szférához képest- bizonyíthatóan erősebb képesség-készség készletük van. A motorikus folyamatok az értelmi fogyatékos gyermeket lényegesen jobban motiválják, kedvezőbb élményt nyújtanak, mint a tisztán kognitív-szociális- emocionális folyamatok. „(Nádori, 1993, 24)

Nádori (1993) írásában kiemeli, hogy a rendszeres sport egyik legfontosabb pozitív hozadéka a verseny életnek a siker, elismerés, győzelem, vagy akár kudarc, vereség megélése, hiszen ezek az élmények hatást gyakorolnak az egyénre, elősegítve önmaga megismerését. Ahogy a siker úgy a kudarc megélése is befolyásolja a személyiségfejlődést, hozzájárul az önállóság, önismeret, a saját képességükbe vetett hit fejlődéséhez.

4. Kutatási módszer

Ahogy Yin meghatározásban olvashatjuk az esettanulmány:

„Olyan empirikus kutatás, amely egy adott jelenséget a valós közegbe ágyazottan vizsgálja, különösen olyan esetben, amikor a jelenség és a kontextus közötti háttér elmosódó”.

(Yin, R. K. 2003)

Az esettanulmány a társadalomtudományok egyik kutatási módszere, amely egy meghatározott eset kapcsán, lehetővé teszi a mélységi és hosszirányú vizsgálatot. Ezáltal lehetőségünk nyílik arra, hogy a megkapott adatokat rendszerszerűen vizsgáljuk. Összegejthetjük az adatokat, az információkat elemezzük, és végül rögzítsük az eredményeket. Ebből adódóan a kutatást végző személyeknek lehetősége nyílik arra, hogy teljesebb képet nyerjen arról, hogy az adott dolgok miért úgy történnek, ahogyan és mit lenne még érdemes megvizsgálni a jövőben.

Az esettanulmány egy olyan adatgyűjtési módszer, amelyben a kutató egyetlen személy egy már meglévő vagy a múltban már lezajlott betegségére fókuszál. A tanulmányozás során ezt írja le olyan részletesen, hogy abban szerepet kapjanak egyaránt a konkrét eset egyedi sajátosságai és általánosítható tanulságai.

4.1 Az esettanulmány főbb tartalmi egységei

1.Problémafelvetés, célmeghatározás

Első lépésben, meg kell határoznunk, hogy mi a célunk az esettanulmánnyal és, hogy ki az akiről írunk. Fontos, hogy a személyiség jogokat mindig figyelembe vegyünk, ennek értelmében nem szerepelhetnek az érintett személyi adatai, amelyek által felismerhetővé válnak. Tartalmaznia kell, azon tüneteket és tünetegyütteseket, amelyeket a megfigyelő az alannal kapcsolatban tapasztal, és ami miatt azt gondolja, hogy az alanyra vonatkozó adatokat rendszerezni, összegezni szükséges.

2.A megismeréshez alkalmazott konkrét módszerek

A következő módszereket alkalmazhatjuk, az egyes jellemzők megismerésére. Többek között az ilyen az interjú, dokumentumelemzés, kérdőív vagy megfigyelés.

3.Vizsgálati eredmények, megállapítások

A vizsgálat végeztével összegezzük a vizsgálati módszerekből nyert adatokkal, és levonjuk a szükséges következtetéseket. Olyan esetben, ha más szakemberek vizsgálati eredményei is a rendelkezésünkre állnak, azokat is figyelembe vesszük.

4.Az adatok alapján tervezett pedagógiai beavatkozások

A vizsgálati eredmények alapján tervet készítünk arra nézve, hogy az adott személyt milyen pedagógiai módszerekkel oktassuk, neveljük, fejlesszük a továbbiakban. Feltérképezzük, hogy szükségünk van-e más szakterület bevonására az adott esetben.

Az esettanulmány készítése során fontos szempont volt számomra a következők:

- az anamnézis és a szakvélemények előzetes megismerése,
- a szakemberekkel folytatott konzultáció.
- a sport hatásának feltérképezése az alany szempontjából,
- a sport tevékenységet vezető és az alany közvetlen környezetének szempontjából.

Megfigyelésemhez félig strukturált interjút használtam. (Schleicher, 2007)

4.2 Félig strukturált interjú

A félig strukturált interjú, mint olyan, az emocionalizmus filozófiai megközelítéséhez köthető. Ezen megközelítés szerint a félig strukturált interjú az egyén szubjektív tapasztalatait és ezekhez a tapasztalatokhoz kapcsolódó élményeit és érzésit rögzíti. Az interjú készítője az interjú készítés során egy interjúvázlattal rendelkezik, ebben a vázlatban az érinteni kívánt területek szerepelnek. A kérdések minden esetben nyitottak, könnyen átalakíthatók, átfogalmazhatók, sorrendjük rugalmas, a beszélgetés során akár új a következő elvek figyelembe vételével készítettem az interjúkat:

-Minden ember a hétköznapi beszélgetés során érdekes személynek szeretne tűnni. Az interjúkészítés során azonban annak vágya, hogy érdekesnek látszunk, pontosan a munkánk ellen dolgozik. Sokkal fontosabb, hogy az interjúkészítés során azt érezzük el, hogy az interjúalany érezze magát érdekesnek a mi érdeklődésünk hatására. Inkább hallgatók legyünk, mint sem beszélők (Steinar, 2005).

- A kvalitatív interjú során az interjú készítője szabja meg a beszélgetés fő irányát, és az interjú alatt nyomon követi azokat a témákat, amelyeket az interjúalany vet fel.
- Nagyon fontos szabály, hogy hagyja az interjúalanyt beszélni. Ne szakítsa félbe, ne fogalmazzon meg gondolatokat helyette, hiszen a legkönnyebb ilyen esetben az alanynak azt mondani, hogy én is így gondoltam.

- Az interjú készítője mindent egybevetve nem lehet teljesen passzív, nagyon fontos, hogy finoman a mederben tartva terelje és kontrollálja a beszélgetést.

5.Eredmények és értékelésük

5.1 Két esettanulmány a fogyatékkal élő személyek sport tevékenységéről

Az esettanulmányok megírása során, az egyik fontos szempont számomra az alanyok kiválasztása volt. A folyamat során, olyan személyekre esett a választásom, akiket már ismertem, így sorsuk alakulását nyomon tudtam követni. Az alanyok koruk és nemük tekintetében hasonlóak, azonban jelen állapotuk, érintettségük, egyéni életútjukat figyelembe véve nagyon is különböznek egymástól. Míg egyikük állami gondoskodásban, úgy másikuk családban nőtt fel. Első alanyom 10 éves kora óta sportol, míg második alanyom 3 évesen kezdett sportolni. Az esettanulmányok során szeretném ismertetni az alanyok megismert anamnéziséit, a velük kapcsolatos megfigyeléseket, illetve a sporttevékenység rájuk gyakorolt hatását és eredményeit. Az edzéseket vezető szakember tapasztalatait, az alanyok közvetlen környezetének beszámolóit, és természetesen az alanyok beszámolóit a sporttal kapcsolatban. A beszámolók megismerésére félig strukturált interjúk készítésére került sor. A személyiségi jogok megsértésének elkerülése érdekében, az esettanulmányban szereplő alanyok nevét megváltoztattam és kitalált neveket használtam.

5.2 Első esettanulmány: Z esete

Az esettanulmányok során kitalált monogramokat használtam az alanyok személyiség

jogainak védelme érdekében.

Név: Z

Neme: férfi

Életkora: 21, 1 év

Diagnózis:

BNO: F 71 Középsúlyos értelmi fogyatékos

F 98.8 Egyéb gyermek- vagy serdülőkorban kezdődő km n. Emocionális zavar

F 90.0. Az aktivitás és figyelem zavarai

F 41.9 Nem meghatározott szorongás

Anamnézis:

Z. tizenegyedik, gondozott terhességéből született a 40. terhességi héten. Szülés közben oxigénhiányos állapot lépett fel, mely a szülés utáni légzéstámogatás mellett stabilizálódott. Z.-t születése után, a szülők kérésére állami gondoskodásba vették. A csecsemőotthonban korai, gyógypedagógiai fejlesztésben részesült. Z.-t édesanyja ebben az időszakban, heti rendszerességgel látogatta. Szóba került a haza gondozás. Z 3 éves korában, azonban édesanyja egy autóbalesetben életét veszítette. 4 éves korában nevelőszülőkhöz került. Tanulmányait 7 évesen, egy tanulásban akadályozottak számára fenntartott szegregált intézményben kezdte meg. 12 évesen az egyre sűrűsödő magatartás problémái miatt a nevelőszülők nem vállalták tovább Z gondozását és gyermekotthonba került. Társaival és az őt körülvevő felnőttekkel kapcsolatára az agresszivitás volt jellemző. A korábbi szakértői bizottság álláspontja szerint a tanuló enyhe értelmi fogyatékos diagnózissal rendelkezett. 5 évvel ezelőtt nem csak magatartásában, de tanulási teljesítménye alapján is jelentős visszaesést tapasztaltak. Felülvizsgálatban részesült. A szakértői vélemény megyei szintű bizottság tevékenységi körében a fiatalnál középsúlyos értelmi fogyatékos állapotot állapítottak meg.

21 éves korában a Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Diákotthon és

Gyermekotthonába került. Jelenleg 11. osztályos tanuló.

Megjelenés:

Ápolt megjelenésű, alacsony termetű, rendezett külsejű.

Magatartás, viselkedés:

A tanítási órákon, foglalkozásokon és a foglalkozások közötti szünetekben: gyakran mindent elkövet, hogy felhívja magára a figyelmet, bár tisztában van következményeivel, újból és újból próbálkozik. Agresszív viselkedése sokat javult, azonban, ha valaki nem szimpatikus számára, abba azonnal beleköt, vitát, verekedést provokál. Gyakran sírva fakad. Figyelme könnyen elterelhető, dicsérettel jól motiválható. Szeret a középpontban lenni. Főként a felnőttek társaságát keresi. Társait gyakran degradálja, kinézetük és tudásuk alapján.

Nagymozgás:

Szinte folyamatos mozgásban van. Alapmozgása megfelelő, koordinált. Kiemelkedően ügyes az úszásban. Szeret futni, kedveli a labdajátékokat.

Finommozgás:

Jobbkezes, a ceruzát szabályosan tartja, önállóan ír. Gyöngyöt fűz. Két kezét összehangoltan használja. A felé nyújtott eszközök után nyúl, azokat el is veszi. Ivás közben a poharat egy kézzel tartja. Kanalat rendeltetés szerint fogja és használja.

Adaptív gondolkodói terület:

Figyelme könnyen elterelhető. Dicsérettel jól motiválható. Feladattudata kialakult. Feladathelyzetbe, bevonható, de többnyire azt csinálja, ami érdekli. Vizuális ingerekre reagál. Akusztikus ingerekre mindig figyel. A színeket, alapformákat felismeri. Főbb testrészeit kérésre megmutatja. Az eszközöket funkciójának megfelelően használja. Szobatiszta.

Érzékszervek

Látásában eltérés nem tapasztalható.

Hallás: Hallásában eltérés nem tapasztalható.

Kommunikáció:

Hangzó beszédet használ. Választékosan beszél, a nyelvtani szabályokat jól alkalmazza.

Önkiszolgálás:

Kést, villát helyesen, nehézség nélkül használja. Asztal melletti viselkedése kifogástalan. Asztalnál kiszolgálja magát. Folyadékot tölt. Késsel jól bánik.

Haját önállóan rendbe hozza. Tisztán tartja magát. Rendszeresen és önállóan tisztálkodik. Borotvát segítséggel használ. Körmeit önállóan ápolja. Időjárásnak megfelelően öltözködik. Cipőfűzőt önállóan beköt. Ruházatára, cipőjére gondot fordít. Az úttesten biztonságosan át tud kelni.

Szociális, érzelmi terület:

Hangulat ingadozásai nehezen követhetőek, széles skálán mozognak. A szinte eufórikus boldogságból pillanatok alatt vált át dühöngésbe, illetve sírásba. Társaival nehezen alakít ki kapcsolatot, főként a felnőttekkel keresi a kapcsolatot.

Z-vel abban a tanévben találkoztam először, amikor osztályunkba került, ahol jelenleg szakoktatóként dolgozom. Ennek köszönhetően Z-vel közvetlen kapcsolatba kerültem. A megfigyeléseket, így saját személyes tapasztalataim alapján, illetve az őt oktató gyógypedagógus tapasztalataira és dokumentációra alapoztam. Z élete gyökeresen megváltozott, amikor 5 évvel ezelőtt tanulmányai romlása miatt a szakértői bizottság döntés alapján értelmileg akadályozottá nyilvánították. Az új helyzet nem csak a tanulásában hozott változásokat, hanem addigi lakó környezetében is. Z 12 éves kora óta egy Tanulásban akadályozottakat ellátó intézményben töltötte életét. Ide járt iskolába. Gyermekotthoni elhelyezése is az intézményben található lakóotthonhoz kötötte. Itt élte mindennapjait, az ottani nevelőket, társait tekintette családjának. Az 5 évvel ezelőtti változás, nem csak új iskolai környezetet hozott Z életébe, de gyermekotthoni elhelyezésébe is. Egyik napról a másikra el kellett búcsúznia osztálytársaitól, tanáraitól, nevelőitől, lakó környezetétől, barátaitól, kvázi az egész addigi életétől és egy minden szempontból új éltet kellett kezdenie. Akkori nevelői, illetve osztályfőnöke beszámolója alapján Z rendkívül nehezen viselte a változást, beilleszkedése nem volt zökkenőmentes. Gyakran volt agresszív társaival, egyfajta felsőbbrendűség jellemezte velük való kommunikációját, gyakran bántó módon csúfolta őket. Eleinte főként az őt körülvevő felnőttek felé nyitott, de feléjük is

hamar agresszív viselkedéssel fordult, ha ők nem teljesítették azonnal minden kérését. Sokszor fakadt sírva, kiabálva hibáztatta a felnőtteket azért, mert régi éltét elvették tőle. Gyakran hallották tőle, hogy úgy is el fog innen menni. Az őt körülvevő szakemberek beszámolói alapján Z akkori életében csak akkor voltak felhőtlenül boldog pillanatok tapasztalhatóak, amikor mozoghatott. Minden nap megkérdezte mikor kezdődik a testnevelés óra. Az intézmény adottságainak köszönhetően hetente több órát is úszással tölthetett. Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy Z nem csak, hogy kiválóan tud úszni, de rendkívül tehetséges is ebben a sportágban. Az intézményben dolgozó mozgásnevelők, edzők és Zvel foglalkozó szakemberek közösen úgy vélték, hogy Z számára a sport, nevezetesen az úszás lehet az az út, mely akkori élethelyzetében, negatív viselkedéséből pozitív irányban mozdíthatja el. Az edző beszámolója alapján Z szinte eufórikus állapotba került, amikor megérkezett az első edzésre. Társai felé továbbra sem volt hajlandó nyitni, többször is kifejtette, hogy a többiek az ő szavaival élve fogyatékosok és teljes meggyőződéssel állította, hogy őt aztán nem győzheti le senki. Magabiztos mosolya csak akkor múlt el, mikor az általa legbutábbnak titulált csapattársa legyőzte úszásban. Eleinte úgy tűnt, hogy Z képtelen feldolgozni a kudarokat és követni a szabályokat. Szinte hisztérikus állapotban távozott az edzésről. Az öltözőben borogatni kezdett, káromkodott, társait és az edzőket szidta. Miután az edző közbe lépett és figyelmeztette Zt viselkedésének következményeire sírásban tört ki és megpróbált bocsánatot kérni mindenkitől. Nyilvánvaló volt, hogy ez a fajta magatartás nem megengedhető egy sportoló számára. Azonban az edző tudatában volt Z élethelyzetével, így arra kérte, gondolja át viselkedését társaival és tartsa be a szabályokat. Az osztályfőnök elmondása alapján Z másnap feldúltan érkezett az osztályba és hangosan szidta az edzőt, őt hibáztatva előző napi kudarcért. Az őt legyőző fiúra is nagyon haragudott, biztosra vette, hogy csalt. Nem akart többé úszni. Néhány órával később a szünetben a folyosón odament hozzá a fiú, aki előző nap legyőzte. Z nagyon mérgesen nézett rá, de a fiú a kezét nyújtotta felé és azt mondta neki, ugye jössz ma az edzésre? Ha sokat gyakorolsz jöhetsz velünk versenyezni és mellém ülhetsz a buszon. Aztán a fiú bement a termébe és néhány perc múlva érmekkel a kezében jött ki, amelyeket megmutatott Z-nek. Z arca az érmek láttán felderült és beszélgetni kezdtek. Az aznapi edzés elején bocsánatot kért az edzőtől és megígérte, hogy többé nem viselkedik rosszul és betartja a szabályokat. Elújságolta, hogy már van egy jó barátja is. Persze Z viselkedése ennek ellenére sem változott meg egy varázsütésre egyik pillanatról a másikra, de agresszív

viselkedése fokozatosan javulni kezdett, társai felé fokozatosan nyitni kezdett. Egy idő után eljutott odáig, hogy már akkor is örömét nyerte az úszásban, ha nem ő nyert. Az első szemmel látható gyökeres változásról edzője mesélt. Ez a nap volt Z első valódi megmérettetése egy versenyen. Z nagyon várta ezt a napot, rendkívül izgatott volt. A versenyre tartva tőle szokatlan módon keveset beszélt, nagyon összeszedettnak látszott. Barátja mellett ült a buszon. Z bronzérmet szerzett első versenyén, ami hatalmas teljesítménynek számított, de Z eddigi viselkedését a javulás ellenére is figyelembe véve, az edző nem tartotta lehetetlennek, hogy Z ezt az eredményt is kudarcként fogja elkönyvelni és újabb agresszív kitörése sem lehetetlen. Z azonban rácsáfolt erre. Boldog mosollyal az arcán fogadta a gratulációt és a kezében szorongatta a nyakába akasztott érmet. Miután lelépett a dobogó harmadik fokáról, barátjához lépett, aki a verseny győztese lett és átölelve őt gratulált neki. Z agresszív viselkedése nem csak az edzéseken, de életének többi színterén is alábbhagyott. Valódi csapattaggá vált, nyitni kezdett társai felé, barátokat szerzett. Önbizalma fejlődésnek indult, a kudarckokat eleinte nem tudta kezelni, de a sport megtanította erre is. Z élete lassan a sport hatására kiegyensúlyozottá vált. Kitartó munkájának köszönhetően részt vett a Speciális Olimpián, ahonnan két számban is aranyérmet szerzett. Az eddig leírtak alapján, azt gondolhatnánk, hogy Z élete egy valódi siker történet, de sajnos nem az. Az előre megbeszélt interjú időpontját sajnos le kellett mondanunk, mivel Z egy vidéki felnőttek számára fenntartott intézménybe került. Mivel az ilyen intézményekbe való bejutás nagyon nehéz, így alap esetben örömmel kéne, hogy eltöltsön ez a fordulat, de Z életében rövid idő leforgása alatt, olyan sok változás történt, hogy ismerve őt, aggódtam mi vár rám találkozásunkkor. Egy hónappal azt követően, hogy Z új helyre költözött került sor látogatásra. Először Z gondozóival beszéltem. Z-t egy agresszív, társaival és a dolgozókkal tiszteletlenül beszélő, sokszor szomorú, rendkívül problémás, fiatalemberként írják le. Szinte ugyan azokat a mondatokat hallom, mint azokét a szakembereket, akik az 5 évvel ezelőtti Z-ről beszéltek. A gondozók elmondás szerint Z az elmúlt időszakban a megyei kórház pszichiátriai osztályán feküdt, ahol gyógyszer beállítást végeztek nála. Agresszivitása a gyógyszeres kezelés hatására alább hagyott, társas kapcsolatai azonban továbbra sem javultak. A találkozásakor azonnal feltűnik, hogy fizikális állapotában is változás állt be, rendkívül sokat fogyott, nyála szinte megállás nélkül folyt, ami nagyon zavarta, többször is elnézést kért emiatt és elmondta, hogy ez az új gyógyszertől van. Z nagyon megörült, amikor meglátott engem. Azonnal szobájába

invitált és barátairól kezdett kérdezgetni. A szobájában kupák és érmek sorakoztak, megannyi versenyének eredményei. Büszkén mutatta meg őket. Előkerült fénykép albuma is, amelyben főként az elmúlt 5 évben készült fotók voltak. Képek az edzésekről, a versenyekről, az edzőről, a barátokról és csapattársakról. A képeket nézegetve Z szemében könnyek jelentek meg, szája sírásra görbült és sírni kezdett. Hosszú percek telnek el, mire meg tud szólni. A kérdésre, hogy mi bántja ennyire elmeséli, hogy a sport volt a boldogság az életében és mióta ide költözött, ebben a vidéki intézményben nincs lehetősége úszni. Nagyon hiányolja az úszást. Kérdésemre, hogy mit jelentett számára a sport, a következő válaszokat adja, boldogság, barátok, siker, minden. Elmeséli, hogy még emlékszik rá, ahogy az emberek gratuláltak neki a Speciális Olimpián elért eredményei miatt. Feltételezése szerint miután itt megmutatta az Olimpián szerzett érmeit a gondozók másként néztek rá. Ahogy ő fogalmaz, büszkék lettek, hogy egy olimpikont megismerhettek. Kérdésre, hogy nem voltak e nehezek az edzések, azt felelte, hogy a sok szabály volt nehéz, de azt is meg lehetett tanulni és soha többé nem lenne rossz csak újra úszhatna. Arról mesélt, hogy úszni a legjobb és nem csak a verseny és az érmek, de a társak, a nevetés, a beszélgetések, az edző. Majd újra sírni kezdett és azt mondta ők a családom vissza akarok menni hozzájuk. Lassan nyugodott meg, majd azt mondta, hogy az úzás segített, arra a kérdésre, hogy miben a fényképekre mutatva azt válaszolta, hogy legyen családom. Z életében a sport, rendkívüli fejlődést eredményezett. Bár lassú lépésekben, de személyisége pozitív irányba változott. Nyitottá, elfogadóvá vált, nemcsak az őt körülvevő emberekkel, de önmagával szemben is. Megtanulta a szabályok betartását, kitartóbbá vált. Azonban az a tény, hogy ilyen hirtelenséggel és nem saját jószántából volt kénytelen abbahagyni a sportot teljesen kizökkentette ebből a fejlődés mentből és szinte ugyanabba az állapotba sodorta vissza, ahol a sport megkezdése előtt állt.

5.3 Második esettanulmány: B esete

Név: B

Életkor: 21,4 év

Diagnózis:

BNO: F71 Közepes mentális retardáció

Q90.9 Down-szindróma

Anamnézis:

B első, gondozott terhességéből született a 40. terhességi héten. Téraránytalanság miatt császármetszéssel jött a világra. Kiemeléskor azonnal észlelték a Down szindrómára utaló jeleket. Szívfejlődési rendellenességek meglétét, kizárták. B-t szülei otthonukba vitték. Korai fejlesztésben vett részt. Kiegyensúlyozott, szerető családban nőtt fel. 4 évesen óvodába kezdett járni, szülei kérésére egy integráló csoportba. A szülők nem érezték gyermekük számára megfelelőnek az integrációt, ezért iskolai tanulmányait egy szegregált intézményben kezdte meg, Jelenleg ennek az intézménynek a 11-es tanulója.

Megjelenés:

B alacsony termetű, zömök testalkatú, a Down szindróma jegyeit magán viselő, rendezett kinézetű fiatalember.

Magatartás, viselkedés:

Figyelme koncentrált. Jól motiválható, azonban sokszor csökönyös, ilyenkor megmakacsolja magát és nem hallgat senkire. Víg kedélyű, társai felé nyitott, rendkívül barátságos, segítőkész. Nagyon szereti a felnőttek társaságát. Agresszív viselkedést nem mutat.

Nagymozgás:

Nagyon szeret mozogni, táncolni. Alapmozgása megfelelő. Kiemelkedően ügyes az úszásban. A futás nem tartozik kedvenc mozgásformái közé.

Finommozgás:

Balkezes, a ceruzát szabályosan tartja, önállóan ír. Gyöngyöt fűz. Két kezét összehangoltan használja. A felé nyújtott eszközök után nyúl, azokat el is veszi. Ivás közben a poharat egy kézzel tartja. Kanalat rendeltetés szerint fogja és használja.

Adaptív gondolkodói terület:

Figyelme irányítható, felkelthető, fenntartható, ha általa érdekelt témákról esik szó. Feladattudata kialakult. Feladathelyzetbe, bevonható, de többnyire azt csinálja, ami érdekli. Vizuális ingerekre reagál. Akusztikus ingerekre mindig figyel. A színeket, alapformákat felismeri. Főbb testrészeit kérésre megmutatja. Az eszközöket nézegeti, funkciójának megfelelően használja. Szobatiszta.

Érzékszervek:

Látásában eltérés nem tapasztalható.

Hallás: Hallásában eltérés nem tapasztalható.

Kommunikáció:

Hangzó beszédet használ. Választékosan beszél, a nyelvtani szabályokat jól alkalmazza.

Önkiszolgálás:

Nagyon szeret enni, válogatós.

Asztalnál ülve önállóan étkezik. A kanalat megfelelően tartja, pohárból önállóan iszik. Szobatiszta. Kézmosásnál csapot önállóan megnyit, kezeit összedörzsöli, szappant és törölközőt használ. Önállóan öltözik, cipőjét lehúzza. Öltözködésnél segítséget nem igényel. Cipőjét önállóan felhúzza, cipőt kötni nem tud. Saját ruházatát, cipőjét felismeri, szekrényéből kiveszi, visszarakja.

Szociális, érzelmi terület:

Társaival és az őt körülvevő felnőttekkel jó a kapcsolata. Nyitott, barátságos.

B a család egyetlen gyermeke, szülei elmondása szerint a család szeme fénye. Családi háttere kiegyensúlyozott, támogató légkör veszi körül. Szülei rendkívüli figyelemmel és szeretettel fordulnak felé. Szülei beszámolója alapján B 4 éves korában tanult meg úszni egy óvodai úszótanfolyam keretében. Mivel rendkívül jó hatással volt rá az úszás, szülei úszó edzésekre kezdték hordani egy sportegyesületbe. A szülők azonban úgy érezték, saját bevallásuk szerint talán túlzott érzékenységüknek köszönhetően, hogy Bt társai és annak szülei bántó megjegyzésekkel illetik, így gyermeküket az edzésről rövid idő elteltével kiírtatták. B 7 éves volt, amikor egy értelmileg akadályozottakat foglalkoztató szegregált intézményben kezdte meg iskolai tanulmányait. Mivel az intézményben lehetőség volt az úszásra, a szülők kérésére eleinte szabadidős tevékenység gyanánt úszni kezdett. B nyitott, barátságos kisfiú volt, önértékelésével sem adódtak problémák. Azonban azon kívül, hogy nagyon nagy örömét lelte az úszásban, más okai is voltak, hogy a szülők szerették volna, hogy sportoljon. B rendkívüli módon szerette a hasát, és mint általában a Down szindrómával élők ő is nagymértékben hajlamos volt a hízásra. A másik ok, hogy B nagyon makacs volt, nehezen követte a szabályokat. A szülők remélték, hogy a sport segít majd B-nek, hogy szabálykövetőbbé váljon. Az edző beszámolója alapján B-ben egy rendkívül nyitott, barátságos fiút ismert meg, aki azonban elejét sokszor makacs módon ragaszkodott saját elképzeléseihez. Előfordult, hogy átöltözni se volt hajlandó, mert inkább az öltözőben talált kisautóval szeretett volna játszani. Vagy éppen búvárkodni akart és ezért nem volt hajlandó az edző utasításait végrehajtani. B tehetsége az úszás területén hamar megmutatkozott, de mivel makacsságának köszönhetően sokszor nem volt szabálykövető, így a versenyeken való részvétele eleinte nem tűnt biztosnak. Az idő múlásával, azonban B makacssága csökkenni kezdett és ez az erő kitartássá kezdett válni. B örömmel járt az edzésekre és az idő múlásával sikeres sportolóvá vált. Rendkívül nyitott és pozitív személyiségének köszönhetően a csapat lelkévé lett. Az évek során rendkívüli sikereket ért el a sportágban. Az osztályfőnökével történt beszélgetés során Bt egy igen jó képességű, rendkívül nyitott, jó kedélyű, barátságos fiúként írja le. Kitartó, kedves személyiség, makacssága még mindig néha előfordul, de elmondása alapján az úszás és azt felállított szabályok hatására ez a tulajdonsága nagyon sokat változott pozitív irányba. Megfigyelés alapján a sport sokkal kitartóbbá, magabiztosabbá tette Bt. az élet más területein is. Az osztály közösség fontos tagja, aki jó példaul szolgál társainak.

B–vel az interjút otthonában készítettem. Szobájába lépve az első, amit megláttam egy üveges vitrin, amely megszámlálhatatlan kupa és érem, tár helyéül szolgál. B nagyon beszédes és barátságos. Azonnal egy fotót vesz elő, ami a Speciális Olimpiai Játékokon készült és legjobb barátjával látható rajta. A képen B és Z látható, boldogan mosolyognak. Igen B az a fiú, aki Z első barátja lett az edzésen, aki mellette ült a buszon, útból a versenyek felé. Azonnal arról kérdez találkoztam e már Zvel az elköltözése óta. Elmondja, hogy nem, majd hozzá fűzi, hogy Z nem csak, mint csapattárs, de mint barát is szörnyen hiányzik neki. A kérdésre, hogy mit jelent neki az úszás kis gondolkodás után azt válaszolja, hogy szeretem. Nehezen tudja megfogalmazni, hogy ez mit jelent, de végül azt válaszolja, tele vagyok tőle boldogsággal. Büszkén mesél az eredményeiről, elmondja, hogy nagyon népszerű a lányok körében attól, hogy ilyen sok érme van. Rám kacsint, és azt mondja, népszerű vagyok, de anyu azt mondja ne legyek beképzelt, nem vagyok az csak menő, aztán nevet. Szemmel látható, hogy érti a szavakat, amiket mond. Kérdésre, hogy csak a lányok miatt sportol e egyértelműen nemmel válaszol, az nem olyan fontos csak szeretek úszni mondja. Kérdésemre, hogy mások is menőnek tartják e, az eredményeit, nem csak azok, akik az iskolába járnak, azt válaszolja, hogy igen. Miután megkérem, hogy mondjon erre példát, azt mondja, hogy a mérges szomszéd bácsi. Azt meséli, hogy ez a bácsi régen mindig mérgesen nézett rá, de mióta megtudta, hogy még az Olimpián is nyert érmet, másként viselkedik, most már nem mérges, sokszor mosolyog, és néha még beszélget is vele. Arra a kérdésre, hogy nem tartja, e nehéznek az edzéseket azt mondja, nem a futás sokkal nehezebb. Amikor arról kérdezem, mit szeret, a legjobban az úszásban minden gondolkodás nélkül azt mondja mindent.

B egy támogató, szerető közegben él, a sport eleinte kizárólag szabadidős tevékenységként szerepelt életében. Tehetségének köszönhetően rendkívüli sikereket ért el. Személyiség fejlődésében pozitív hatást gyakorolt a sport az élet több területére is.

6.Az eredmények összegzése

Témaválasztásom során talán a legfontosabb motivációs tényező volt a kíváncsiság. Rengeteg kérdésem merült fel bennem a fogyatékkal élők sportjával kapcsolatban.

Ezekre a kérdésekre próbáltam választ kapni kutatásaim során. Saját gyermekkori élményekre és tapasztalataimra támaszkodva kíváncsi voltam, hogy a sport szerepe épp olyan hatást gyakorol a fogyatékkal élőkre, mint rám gyakorolt életem során. Két esettanulmány segítségével próbáltam bizonyítani vagy megcáfolni a kutatásaim megkezdése előtti feltételezéseket a fogyatékkal élők sportjával kapcsolatban. Elkerülhetetlenül fontosnak tartottam az esettanulmányok megírásához, az alanyok anamnézisének megismerését, a szakvéleményeinek tanulmányozását és az alanyokkal foglalkozó szakemberek véleményét. Félig strukturált interjúk segítségével mértem fel az alanyok és az őket körül vevő személyek véleményét és érzéseit a sport tevékenységgel és annak eredményességével kapcsolatban.

Az interjúk során próbáltam feltérképezni a speciális sportolók világát, az ehhez tartozó segítségnyújtást, érzelmeket, gondolatokat. A mozgalom egyik jelentős jelmondata: „Mindenki győztes!”.

Feltételezésem szerint ezek az emberek a sport kapcsán boldogabb életet élnek. A családjuk, edzők, tanárok, barátaik támogatják őket a sikerek elérésében.

A kutatás megkezdése előtt kíváncsi voltam arra, hogy mit ad sport a fogyatékkal élők számára. Mit is jelent az érintettek számára a hazai sportversenyek és a világversenyeken való részvétel. Milyen hatást gyakorol a fogyatékkal élő ember életére a sport. Behatárolják és meghatározzák-e sportolási lehetőségek az olyan tényezők, mint az elsődleges szocializációs szintér a család, illetve a szociális háttér.

Illetve a másodlagos szocializációs szintér az iskola és a sportegyesületek.

Az interjúk során az edző, arra a kérdésre, hogy szerinte mit jelent a fiatalok számára sport a következő választ adta.

Egyértelműen új utat és lehetőséget. Lehetősége van megismerkedni másokkal, részesévé válni más szituációknak. Minden egyes verseny más és más, szituációban, időjárásban, helyezésben és küzdelemben is. Sokat tanulhatnak, tapasztalhatnak meg, amit iskolai környezetben nem minden esetben tapasztalhatnánk meg. A versenyeken való megpróbáltatás a későbbiekben is hasznukra lehet, egy-egy nehéz szituációban erőt tudnak meríteni belőle. A sport javítja az életminőséget.

Szakedolgozatomban megpróbáltam feltérképezni az intellektuális képességzavarral élő sportolók világát és az ehhez kapcsolódó gondolatokat és érzéseket. A fogyatékkal élő embereknek az eredmény, az odafigyelés, szeretet fontosabb, mint a győzelem. A rendszeres sportnak közösségteremtő ereje van. Az elkészült interjúk lehetőséget

adnak arra, hogy átfogóbb képet kapjunk a speciális sport szereplőiről és társadalmi összefüggéseiről.

6.2 Az interjúk elemzése, következtetések

A kutatás, illetve az interjúelemzés után levont következtetések nem kezelhetjük reprezentatív eredményeként, hiszen a beszélgetések számossága kevés a speciális sportolókhoz képest. Ennek ellenére azt gondolom, hogy az interjúk egyértelműen alátámasztják a kutatás megkezdése előtti feltételezéseket. A beszélgetések egyértelműen rámutatnak, hogy boldogabbak, egészségesebbek a sportot űző fogyatékkal élő személyek, mint azok, akik nem sportolnak.

Az interjúk nem követtek szigorú struktúrát, és egyes esetekben a tervezett kérdések más helyen és minőségben kaptak helyett a beszélgetésben.

Az interjú első részében a sportpályafutás kereteit vizsgáltam, olyan kérdésekkel felvetésével, mint hogy hány éves, mióta sportol, mit sportol, mit szeret a sportba, mit nem szeret a sportba.

B. már óvodás korában is sportolt, Z pedig 16 évesen kezdett sportolni, **számára** szülei választottak sportágat, céljuk főként az egészségmegőrzés volt és az, hogy B nagyon makacs volt, nehezen követte a szabályokat. A szülők remélték, hogy a sport segít majd B-nek, hogy szabálykövetőbbé váljon.

Z számára a szakemberek választották a sportágat, mint egy terápiás céllal, Z agresszív megtartásának és társas kapcsolatainak javítása céljából. Mindketten úgy határozták meg a sportot, mint magát a boldogságot, sikert, menőséget. Mindketten kihangsúlyozzák a barátságot. Ahogyan Z fogalmaz a sport a minden, ők a családom.

Kíváncsi voltam arra is, hogy milyen hatást gyakorol a sport az interjúalanyok társadalmi integrációjára.

Annak ellenére, hogy kutatásaim, nem egy átfogó képet tükröznek, más kutatásokat tanulmányozva és saját eredményeimre támaszkodva, úgy gondolom a sport jó hatást gyakorolhatna az integrációban is. Hiszen a csoport körébe való beilleszkedési problémákat könnyebben lehet áthidalni egy olyan oldott légkört teremtő tevékenységben, mint, amilyen a sport, ahol mindenki egyformán sikereket érhet el és akár olyan személyek is kommunikálni kezdenek egymással, akik ezt más körülmények között sohasem tennék meg saját akaratukból. B szüleivel való beszélgetés során kiderült, hogy a B által mérges bácsinak titulált szomszéd úr,

mindig elutasító módon viszonyult B-hez. Ezt az elutasítást értékelte B mérgességnek. Azonban egy alkalommal jelen volt egy másik szomszédal folytatott beszélgetésnél és fűltanúja volt, annak, ahogyan B sikereiről, a Speciális Olimpián elért eredményeiről beszéltek. Ettől a naptól kezdve a bácsi másként kezdett viszonyulni B-hez, sokkal nyitottabb és elfogadóvá vált vele szemben. Ahogyan Z is említette a gondozók büszkék voltak rá, hogy ismerhetnek egy olimpikont. Termesztésen, azt feltételezem, hogy azok a személyek, akik fogyatékkal élő személyek ellátásával foglalkoznak, amúgy is nyitottak a társadalmi integrációra, de egy olyan kapcsolódási pontot adott Z új élethelyzetében, amely ha egyelőre igen lassú lépésekben is, de elősegíti új környezetbe való integrációját.

Mindkét interjú során megfogalmazódott, hogy a sport sokat segít, mind a fogyatékkal élő embereknek, mind a közvetlen környezetünk. A sport nem csak érmet, sikert hoz az intrjú alanyok számára, hanem barátságot is.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a hasznos szabadidős tevékenység, mint például a sport elősegíti a fogyatékkal élők önmagukról kialakított pozitív énképének fejlődését.

Mind két alany esetében megfigyelhető volt, hogy a sport hatására, pozitív irányú személyiségfejlődés volt tapasztalható. B esetében makaességának leküzdésében nagy hatást gyakorolt a sport fegyelmezettségének és szabályrendszerének mindennapokba való beépülése. Ahogyan B fogalmazott menő lett nem csak a lányok, de a társadalom szemében is. Mindez nagymértékben elősegítette pozitív énképének kialakulását, önmaga megbecsülését. Z esetében látványos fejlődés volt megtapasztalható személyiségének fejlődése során a sport jótékony hatására. Z agresszív kitörése, negatív hangulata és társai felé irányuló negatív viselkedése, bár lassan, kis lépésekben, de idővel pozitív irányú változást mutatott a sport hatására. Magány helyett családra lelt sporttársai körében. Megtanult nem a győzelemért, hanem a sport öröméért részt venni az edzéseken. Sajnos a sportból való kényszerű kiszakadás hatására e fejlődési területek egy része eltűnni látszik, de hiszem és a beszélgetésünk alatt meg is tapasztaltam, hogy egy fontos része, már nem elvehető Z-től. Hisz magában és abban, hogy képes elérni dolgokat.

A sport egyaránt fontos az ép és a fogyatékkal élő személyek életében. Kiutat mutathat a nehézségekből, megerősítheti nem csupán fizikumunkat, de lelkünket is. Megtanít a szabályok követésére, a másokkal való közös együttműködésre, segít tisztábban látni önmagunkat, megismerni határainkat, állóképességünket. Fejleszti az önbecsülésünket, tiszteletet tanít mások teljesítménye iránt. Ahogyan Z

megfogalmazta a sport lehet életünkben a minden.

„A sport a test útján nyitja meg a lelket.” (Szent- Györgyi Albert)

Szekeres Pál paralimpikon egy 2015-ben elhangzott beszédében következőket mondta.

“A paraolimpikonoknak a legjobb eredmény a fontos, az olimpikonok a győzelemért küzdenek. A legjobb eredmény, ami azt jelenti, önmagukhoz képest a legjobbat elérni. Ezért van a paralimpián több mosolygós arc, mint az olimpián, a kevesebb nyereség ellenére. Az olimpikonok sokkal inkább a kudarc elkerülésére törekednek. A sikerorientáltság világunk egy megmagyarázhatatlan szíja, mely csak rágja, rágja az embert belülről. Valahogy a paralimpikonok tudnak valamit, amit az olimpikonok nem, valamit már megértettek az életből. Egy kicsit a lényegét, hogy tényleg nem a győzelem a fontos, hanem a részvétel.”

(<https://sporttalteeljesebbeeletert.blogspot.com/2015>)

Irodalomjegyzék

Barthel Betty (2005): A mozgásnevelés sajátosságai és módszertana In. Dr. Varga Imre (2005): Speciális didaktika I.- Az értelmileg akadályozottsággal élő gyermekek tanítása, Szeged

Csákvári Judit (2013): Intellektuális képességzavar és szociális kogníció - A szociális kogníció néhány aspektusának vizsgálata tekintetkövetéssel módszerrel mérsékelt intellektuális képességzavarral élő felnőttek körében (doktori PhD értekezés)

Csávás Dezsőné (1992): A mozgásvizsgálat IN.: Lányiné Engelmayer Ágnes (szerk.) (1992): Az áthelyezési vizsgálat 1. , Budapest, Tankönyvek, p. 124-131.

Farmosi István (2011): Mozgásfejlődés Dialóg Campus Kiadó

Farmosi István, Gaál Sándorné (2007): Óvodások és kisiskolások testi és mozgásfejlődése Dialóg Campus Kiadó

Fazekas Tiborné (1984): Értelmi fogyatékos gyermekek fejlődése és a harmonikus mozgás kialakítása, Győr, Megyei Pedagógiai Intézet

FNO- A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása, 2004)

Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermek az óvodában és az iskolában IN.: Illyés S. (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek, Budapest, ELTE-BGGYK

Gordosné dr. Szabó Anna: Bevezetés a Gyógypedagógiába Főiskolai jegyzet, Budapest (1995.86.old.)

Hatos Gy. (2008): Az értelmi akadályozottsággal élő emberek: nevelésük, életük. Gyula: APC Stúdió

Kullmann Lajos és Kun Helga (2016): „... El kell-e felejtenünk az orvosi modellt...?”-

A fogyatékoság jelensége az orvostudományban In.: Zászkaliczky Péter és Verdes Tamás
(szerk.)(2016): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia, Budapest ELTE Eötvös Kiadó

Lányiné Engelmayer Ágnes (2009): Intellektuális képességzavar és pszichés fejlődés,
Budapest Medicina Könyvkiadó Zrt.

Magyar Larousse Enciklopédikus Szótár 1. kötet (1991) Budapest: Akadémiai kiadó
(felelős szerkesztő: Dévai Mária) 708.old.

Mesterházi Zsuzsa (1997): A tanulási akadályozottság IN.: Báthory Z.-Falus I. (szerk.):
Pedagógiai Lexikon I. kötet, Budapest, Keraban Könyvkiadó

Mesterházi Zsuzsanna: A tanulási akadályozottság helye a gyógypedagógiai tipológiában.
Gyógypedagógiai Szemle (199.)

Muhamed Ali: A lehetetlen csupán.....

Nádori László (1993): Értelmi fogyatékosok testnevelését és sportját vizsgáló kutatások
IN.: dr. Göllész Viktor (szerk.) (1993): Életminőség- fejlesztő speciális mozgalmak a
fogyatékoságügyben, Budapest, A Szociális Munka Alapítvány Kiadványai 9.

Payne K. (1999): Gyermkeink játéka, Budapest: AKG és Metódustan Bt.

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége: Cselekvési program(1996) Budapest,
SINOSZ

Simon Gáborné (1989): Mozgásnevelés a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók
nevelését, oktatását ellátó általános iskolában IN.: (Benczúr Miklósné (szerk.) (1989):
Mozgásnevelés Kézikönyv II., Budapest, Művelődési Minisztérium

Schleicher N. (2007). Kvalitatív kutatási módszerek a társadalomtudományokban.
BKF jegyzet. Századvég, Budapest. ISBN: 963 734053 6

Special Olympics Hungary- Kézirat (1988): Hivatalos Nyári Speciális Olimpia

Szabályzat

Steinar K. (2005). Az interjú. Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. Jászöveg Műhely, Budapest, ISBN: 963 7052 08 9

Szent-Györgyi Albert: A sport a test.....

Szent- Györgyi Albert: A sport nem csupán...

Virányi , A. (2013. March 30). A motoros képességek fejlesztésének módszertana. Forrás: regi.tankonyvtar.hu: [≤https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_motoros_kepessegek_fejlesztesenek_modszertana/adatok.html>](https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_motoros_kepessegek_fejlesztesenek_modszertana/adatok.html)

Yin, R. K. (2003). Case study research design and methods. Thousand Oaks, CA: Sage Publications 78.old.

1998.évi XXVI. törvény

fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (Kihirdetve: 1998.IV.1.)

www.kismamablog.hu

<https://prezi.com/gvu-w4-dw78t/-paraort-torteenete-a-kezdetektol-napjinkig/>

Absztrakt

Kulcsszavak: fogyatékoság, értelmileg akadályozott, intellektuális képességzavar, mozgásfejlődés, sport, esettanulmány, félig strukturált interjú.

Dolgozatomban különböző nézeteket figyelembe véve kerül bemutatásra a fogyatékoság fogalma. Ismertetem az értelmileg akadályozottság, illetve az intellektuális képességzavar fogalmát. Röviden ismertetem a mozgásfejlődést és az értelmileg akadályozott személyek mozgásfejlődésének specifikumait. Dolgozatomban bemutatásra kerül az értelmileg akadályozott személyek sportolási lehetőségeinek kialakulásával kapcsolatos rövid történelmi áttekintés.

Az általam készített két esettanulmányon keresztül, melyeknek készítéséhez félig strukturált interjút használtam ismertetem a sport két értelmileg akadályozott alanyomra gyakorolt hatását. Összegzésként ismertetem tapasztalataimat.

Ábrák jegyzéke

A mozgásfejlődés fázisai (1.ábra).....	12.old.
--	---------

Melléklet

Interjú kérdések

Az edzést vezető szakemberhez

- Mesélne az alannyal történt első találkozásról?
- Milyen változásokat tapasztalt az alannal folytatott munka során?
- Mennyire volt együttműködő?
- Mennyire alkalmazkodott a sporttevékenység szabályaihoz?
- Hogyan alakult a csapat többi tagjának kapcsolata az alannal?
- Mit tud hozzátenni a sport az alany életéhez?
- Mikor ajánlott a sport tevékenység?
- Kinek ajánlaná a szabadidő sportot és ine a versenyzést?

Az alannal foglalkozó gyógypedagógushoz és nevelőtanárhoz

- Kérem meséljen az alannal való kapcsolatáról?
- Mióta ismeri?
- Meséljen az alanyról a sportolását megelőző időszakban!
- Milyen nehézségekkel küzdött az alany a sport tevékenységet megelőző időkben?
- Mi indokolta a sporttevékenység alkalmazását az alannal kapcsolatban?
- Milyen célkitűzéseket állítottak fel az edzések megkezdése előtt?
- Milyen változásokat tapasztalt az alanyon az aktív sportolás ideje alatt és azt követően?
- Ön szerint elérték az előre meghatározott célokat?
- Meséljen az esetleges pozitív és negatív változásokról!

Az alanyhoz

- Mióta jár edzésre?
- Szeret e részt venni az edzéseken?
- Mi történik az edzések alkalmával?
- Milyen pozitív vagy negatív tapasztalatokról tud beszámolni a sporttal kapcsolatban?
- Mit tud mesélni a csapattársaival kapcsolatos tapasztalatairól?
- Milyen a kapcsolatuk az edzővel?
- Mit adott számára ez a kapcsolat?
- Segített e valamiben neki a sport?
- El tud e mesélni egy történetet a sportról?
- Szerinte megváltozott valami az életében, mióta részt vesz az edzéseken?
- Szeretne-e a továbbiakban is sportolni?

5. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott MUDRINE BÓDI EDIT, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, Gyógypedagógia szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár 2023. év 10 hó 27 nap

Mudrine Bódi Edit
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár, 2023. 11. 01.

Tóth-Szabó János
Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /

diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános

hozzáféréséről és eredetiségéről

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

A hallgató neve: Mudriné Bódi Edit

A Hallgató Neptun kódja: EKOVS8Q

A dolgozat címe: Fogyatékkal élők sportja

A megjelenés éve: 2023

Konzulens intézmény neve: Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus

A konzulens tanszék neve: Neveléstudományi Intézet

Gyógypedagógiai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

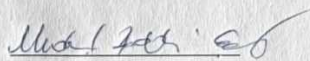
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett

- nem titkosított dolgozat a védését követően

- a titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtástól számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Kaposvár. 2023. 10. 20.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.